

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола
Кафедра туризму

ІНДУСТРІЯ ГОСТИННОСТІ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ

**ЗБІРНИК ПРАЦЬ МІЖНАРОДНОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ФОРУМУ**

(м. Львів, 19–21 квітня 2023 р.)

Львів
ТзОВ «Фірма «Камула»
2023

Індустрія гостинності: стан, тенденції розвитку та перспективи галузі в умовах війни : збірник праць Міжнародного науково-практичного форуму (м. Львів, 19–21 квітня 2023 р.) / [відп. ред.: проф. О. І. Мороз]. – Львів: «Камула», 2023. – 466 с.

До збірника наукових праць увійшли тексти доповідей з теоретичних і прикладних питань розвитку індустрії гостинності в умовах війни на Міжнародному науково-практичному форумі. Серед авторів збірника науковці та викладачі закладів вищої освіти та наукових організацій як з України, так і з-за кордону, фахівці у галузі туризму, готельно-ресторанної справи, представники профільних державних установ та органів місцевого самоврядування, активісти та громадські діячі, а також молоді вчені.

Для студентів, аспірантів, докторантів, учителів, викладачів та науковців туристичних, географічних, економічних спеціальностей, а також спеціалістів, які вивчають проблеми туризмознавства, туроперейтингу, географії туризму, готельно-ресторанного бізнесу.

*Статті подано в авторській редакції.
Автори повністю відповідають за добір,
точність наведених фактів, цитат, власних імен,
повноту і достовірність матеріалів, посилань і відомостей.*

Вергун Антоніна, Шевчук Сергій. ТЕХНОЛОГІЇ ТУРИСТИЧНОГО БРЕНДУВАННЯ ПОСТВОЄННИХ ТЕРИТОРІЙ.	146
Дашук Юлія. МЕНЕДЖМЕНТ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙНИ.	151
Терешкін Олег, Дуб Володимир. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ.	157
Заячук Мирослав, Брик Степан. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ СФЕРИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.	160
Grylitska Anzhela. DIGITAL TOOLS FOR MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF TOURIST ENTERPRISES: UKRAINIAN ANALYSIS OF WARTIME CHALLENGES	165
Чуєва Інна. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОЛУГ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД – ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	170
Тищенко Світлана, Кравчук Наталія, Ляшевич Анастасія. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ЖИТОМИРСЬКОГО РЕГІОНУ.	174
Якименко Сергій. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	181
Задворний Сергій. ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНА МЕРЕЖА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ	184
Сеньків Мар'яна, Березович Христина. МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ НАСЛІДКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДЛЯ МАЙБУТНЬО ГОРОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	190
Бунтова Наталія, Томашук Юлія. ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ.	196
Добровольська Світлана. КЛІЄНТООРІЄНТОВАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ	200

відпочинку на селі з широкою можливістю використання природного, матеріального і культурного потенціалу регіону. Хоча сільський відпочинок в Україні має давню історію, його майбутнє ще остаточно не визначене. Цілком можливо, що за відсутності дієвої державної політики в цій галузі сільський відпочинок так і залишиться у напівлегальному статусі, без чіткої організаційної структури, без поставленої на належному рівні інформаційно-маркетингової діяльності, просто як своєрідний додаток до інших напрямків туризму.

Література:

1. Власенко І.В. Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. № 76. 2017С. 26-30. 2. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Веб-сайт. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/siltur7.htm. 3. Ставська Ю.В. Сільський зелений туризм як напрям розвитку сільських територій. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. Вип. 1' (41). С. 83-95.

ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНА МЕРЕЖА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Задворний Сергій Ігорович

*к. геогр. н., викл. кафедри географії України і туризму,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, Тернопіль*

У пропонованій статті здійснено аналіз сучасної мережі туристично-інформаційних центрів Тернопільської області. Розглянуто специфіку функціонування кожного центру. Запропоновано основні напрями вдосконалення мережі туристично-інформаційних центрів у регіоні.

Ключові слова: туризм, інформація, центр, послуга, регіон, місто, громада, розвиток.

The proposed article analyzes the modern network of tourist information centers of the Ternopil oblast. The specifics of the functioning of each center were considered. The main areas of improvement of the network of tourist information centers in the region are proposed.

Key words: *tourism, information, center, service, region, city, community, development.*

Тернопільська область – регіон, який володіє значним туристично-рекреаційним потенціалом, що активно залучається у систему комплексного соціально-економічного розвитку. Пріоритетність туризму виступає однією із заporук продуктивного територіального поступу. Значне нарощення прибутків від туристичної індустрії можливе лише за умови збільшення кількості прибуттів у область, що також сприяє активізації економічної діяльності загалом. Дієве вирішення цього важливого завдання забезпечується шляхом створення позитивного туристичного іміджу території, який формується на основі інформаційно-маркетингової кампанії на постійній основі.

Виходячи із цього, у системі управління регіональним розвитком туризму на рівні локальних спільнот і окремих поселень важливу роль відіграють туристично-інформаційні центри. У нашому дослідженні погоджуємось із визначенням, що туристично-інформаційний центр (далі – ТІЦ) – це організація, в якій надають інформацію та консультації про туристичні можливості та ресурси місцевості, яку відвідують туристи, а також здійснюють обмін такою інформацією з іншими ТІЦами, а також з іншими організаціями та управліннями [4]. У сучасних реаліях постдецентралізації та розвитку внутрішнього (локального) туризму ключові функції ТІЦу спрямовані на промоцію туризму у територіальній спільноті та конструювання привабливого її географічного образу.

Початки формування інформаційного супроводу розвитку туризму в Тернопільській області пов'язані із заступанням у 2010 році Комунального підприємства Тернопільської обласної

ради «Тернопільський обласний інформаційно-туристичний краєзнавчий центр». Згодом у 2011 році у смт Микулинці було створено Інформаційно-довідковий центр розвитку зеленого туризму. Також досвід функціонування ТЩЦів наявний у місті Борщеві та селищі міського типу Гусятин. Це був перший етап створення мережі інформаційного забезпечення туризму у регіоні. Наступний етап – це формування центрів у рамках реалізації реформи децентралізації, де туристично-інформаційна складова постала інструментом підтвердження успішності та спроможності новоутворених громад/

Сучасна мережа туристично-інформаційних центрів досліджуваного регіону представлена закладами різноманітних форм власності, підпорядкування та специфіки функціонування. Основним критерієм для підтвердження функціонування та подальшого аналізу ТЩЦу є його інституційність та наявність актуальної інформації у медійному та інтернет (соцмережі, веб-сайти, блоги тощо) середовищі. На початок 2023 року в Тернопільській області налічувалось 7 ТЩЦів, які розташовуються у найбільших міських поселеннях. За типологією вони відносяться до класичних міських ТЩЦів. Інші окремі ТЩЦи у містах і селищах міського типу перебувають у стані переформатування та підготовки до початку роботи.

Розглянути детально мережу ТЩЦів області та специфіку функціонування кожного з них нами вирішено зреалізувати у розрізі адміністративно-територіальних одиниць районного рівня. Це є оптимально, адже дані райони та їх адміністративні центри відповідають ключовим туристичним DESTINATION та туристично-рекреаційному районуванню області.

Найбільше досліджуваних центрів зосереджено у центральному Тернопільському районі – 4, а саме: у Тернополі, Терехівці, Збаражці, Бережанах. Це міста, де сконцентрована значна частина історико-культурної спадщини регіону, наявна досить розвинена туристична інфраструктура та з огляду на транспортну доступність завжди стабільний і постійно нарощується туристичний трафік.

Головний ТЩЦ регіону, який зорієнтований не тільки на інформаційний супровід туристичної діяльності у місті

Тернопіль і громаді, але й в усій області, це – *Комунальне підприємство «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя»*. Він активно функціонує з 2016 року. Основними цілями його діяльності є такі: 1) інформування туристів щодо історико-культурного потенціалу, рекреаційної інфраструктури, закладів культури (музеїв, галерей, кінотеатрів, театрів, тощо), транспортної системи, спортивних, культурних подій, ярмарок, виставок, фестивалів м. Тернополя; 2) розробка, виготовлення та поширення інформаційної та поліграфічної продукції і видань з метою реклами та просування туристичної діяльності; 3) формування та просування комплексних туристичних продуктів, включаючи екскурсійні, готельні, рекреаційні, транспортні та інші послуги; 4) надання інших послуг, пов'язаних з запитами туристів. Серед основних послуг – інформування туристів про м. Тернопіль, організація екскурсій (по місту, підземеллями, квести), фестивалів, ярмарок, реалізація сувенірної продукції та надання в оренду майна [2].

Позиціонування міста Тербовлі як креативного туристичного міста завдячується місцевому ТЩу [6]. Сьогодні місія функціонування *Туристично-інформаційного центру міста Тербовля* полягає у промоції історичного міста і громади, застосуванні мистецького потенціалу міста у туризмі та створенні умов для його розвитку. Він функціонує із 2017 року. На якісному та доступному веб-сайті центру присутня уся актуальна тематична інформація за розділами: «Що подивитись?» (замки та палаци, храми та монастирі, мости і віадуки, пам'ятки природи), «Де поїсти?», «Де зупинитись?», «Екскурсії» (Стара Тербовля, Нічна екскурсія із Князем Тербовлянським, Ексклюзив), «Майтер-класи» (декоративний розпис порцелянового посуду, розпис великодніх писанок, друк зображення на дереві, виготовлення виробів на гончарному крузі), «Велопрокат» (прокат велосипедів, велоквест, велоекскурсії, веломаршрути), «Сувенір з Тербовлі» «Польоти на паратрайку», «Пікнік біля Замку» та ін.

У 2021 з метою сприяння розвитку туристичної діяльності у м. Збаражі, підтримки розвитку малого бізнесу у галузі туристичної інфраструктури, розробки та просування

туристичних продуктів на внутрішньому та міжнародному ринках було створено *Комунальне підприємство «Збаразький туристично-інформаційний центр»* [5].

На Заході області інформаційне забезпечення туристичної діяльності у найбільшому місті здійснює *Туристично-інформаційний центр м. Бережани*, що діє із 2013 року. Він розташовується у центральній частині міста, у ратуші – пам'ятці архітектури національного значення.

Решта ТПЦів області розташовується у містах південного Чортківського району (Чортків, Заліщики, Хоростків). Даний район характеризується унікальною культурною та природною спадщиною у поєднанні із значними відпочинковими можливостями. У районному центрі, починаючи з 2021 року, діє *Комунальне підприємство «Чортківський туристично-інформаційний центр» Чортківської міської ради*. Його функція – це візит-центр, який спрямовує туриста до найцікавіших локацій та подій у громаді. Окрім того, туристи у центрі мають змогу придбати сувенірну продукцію, замовити екскурсію та отримати комплекс туристичних послуг та інформацій [7]. Перелік послуг ТЩу представлено на сайті міської ради у відповідному тематичному розділі.

У «перлині» Тернопільського Придністер'я – м. Заліщики з 2015 року активно працює *Комунальне підприємство «Заліщики туристичні»*. Його основні види діяльності такі: організація сплавів річкою Дністер; організація велосипедних екскурсій; організація екскурсійної діяльності (автобусних, автомобільних, пішохідних) по місту Заліщики та околицями; організація спелеоекскурсій (печери Борщівщини); організація подорожей Україною. На веб-сайті корисна інформація структурована за розділами: «Де ночувати», «Де поїсти», «Що подивитися», «Куди піти» та ін.

Відзначається інноваційністю у своїй діяльності *Комунальний заклад «Хоростківський культурний інформаційно-туристичний центр» Хоростківської міської ради*. Заклад утворено у 2021 році, у структурі центру – краєзнавчий музей.

Станом на сьогодні туристично-інформаційні центри відсутні у північному Кременецькому районі, де розташовуються об'єкти культурно-пізнавального туризму національного значення. Очевидно, що елементи інформаційної складової туризму тут забезпечує Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник.

З огляду на сучасні постковідні реалії і воєнний стан, активна робота ТПЦів зменшилась, залишилися не реалізованими багато проєктів. Водночас перспективними постали інші напрямки діяльності, зокрема туристичне обслуговування людей, які знайшли прихисток через війну у місцевих громадах.

Наразі перспективним напрямком вдосконалення досліджуваної мережі є її розширення. Зокрема у сільських громадах таке можливо здійснити за рахунок наступного: 1) колаборація із закладами культури і мистецтва; 2) створення офісів та дорожніх ТПЦів; 3) функціонування ТПЦів на сезонній основі; 4) діяльність ТЩу у якості структурного підрозділу у складі інших комунальних підприємств тощо. На сьогодні видається перспективним створення ТПЦів у Кременці, Почаєві, Вишнівці, Бучачі, Борщеві, Гусятині.

Загалом, підсумовуючи викладене, слід сказати, що мережа туристично-інформаційних центрів відіграє неабияке значення у системі управління регіональним розвитком туризму. Їх мережа у Тернопільській області є ще не достатньо розгалуженою та потребує вдосконалення та остаточної сформованості. ТПЦи у сучасних умовах діють в рамках інформаційного, екскурсійного, подієвого забезпечення розвитку туризму у громаді. Крім того, вони активно залучаються як бази практичної підготовки фахівців із гостинності, як соціокультурні і гуманітарні центри територіальних спільнот.

Література:

1. Задворний С. Перспективна мережа баз управлінської підготовки майбутніх фахівців за спеціальністю 242 Туризм у Тернопільській області. Практична підготовка здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану: матеріали міжфакультетського навчально-

методичного семінару. Тернопіль : Вектор, 2022. С. 35-39. 2. Інформація про КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя». URL:<https://ternopilcity.gov.ua/komunalni-pidpriemstva/kptmr/komunalne-pidpriemstvo-turistichno-informatsiyniy-tsentr-mista-ternopolya>. (дата звернення 03.04.2023). 3. Музиченко-Козловська О. В. Державне регулювання діяльності туристично-інформаційних центрів. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 776. С. 122-127. 4. Музиченко-Козловська О. В. Туристично-інформаційний центр як елемент інноваційної інфраструктури туризму. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. 2013. № 754. С. 47-52. 5. Рішення Збарзької міської ради «Про створення комунального підприємства Збарзький туристично-інформаційний центр та затвердження його Статуту» №VIII/7/2 від 09 квітня 2021 року. URL: <https://data.gov.ua/dataset/33f327db-a7b3-4fdf-9ca8-b27d01b5aa43/resource/55100e49-9915-4394-b08c-176c847197b4/download/viii-7-2.pdf> (дата звернення 04.04.2023). 6. Туристично-інформаційний центр м. Тербовля URL: <https://tic.terebovlia.info> (дата звернення 03.04.2023). 7. У Чортківській громаді створюють туристично-інформаційний центр (ТІЦ). URL: <https://www.chortkivmr.gov.ua/2021/03/01/u-chortkivskij-gromadi-stvoryat-turystychno-informatsiynij-tsentr-tits/> (дата звернення 04.04.2023). 8. Чайка-Петегирич Л. Б. Туристично-інформаційний центр як ефективний інструмент розвитку туризму малих міст. Економіка і суспільство. 2017. № 12. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/72.pdf (дата звернення 05.04.2023). 9. Шелемтьєва Т. В., Булатов С. В. Діяльність туристичних інформаційних центрів: світовий досвід та вітчизняна практика. Вісник економічної науки України. 2019. № 2 (37). С. 205-211.

МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ НАСЛІДКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДЛЯ МАЙБУТНЬО ГОРОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Сеньків Мар'яна Ігорівна

к. геогр. н., доц., доцент кафедри туризму

Навчальне видання

ІНДУСТРІЯ ГОСТИННОСТІ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ

*збірник праць Міжнародного
науково-практичного форуму
(м. Львів, 19–21 квітня 2023 р.)*

Упорядник – Луцик Марія Василівна

*Статті подано в авторській редакції.
Автори повністю відповідають за добір,
точність наведених фактів, цитат, власних імен,
повноту і достовірність матеріалів, посилань і відомостей.*

Підписано до друку 13.04.2023 р.
Формат 60 x 84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 22,5. Ум. друк. арк. 27,09.
Зам. № 230413/1. Тираж 20 прим.

ТзОВ “Фірма “Камула”
м. Львів, вул. Юрія Руфа, 57,
тел. 050-317-09-81, 067-314-24-53 (viber).
e-mail: iduma@ukr.net, www.ivanduma.com.ua
Свідоцтво Держреєстрації: серія ДК № 1258 від 06.03.2003 р.

І60 Індустрія гостинності : стан, тенденції розвитку та перспективи галузі в умовах війни : збірник праць Міжнародного науково-практичного форуму (м. Львів, 19–21 квітня 2023 р.) / [відп. ред.: проф. О. І. Мороз]. – Львів: «Камула», 2023. – 466 с.

ISBN 978-966-433-232-0

До збірника наукових праць увійшли тексти доповідей з теоретичних і прикладних питань розвитку індустрії гостинності в умовах війни на Міжнародному науково-практичному форумі. Серед авторів збірника науковці та викладачі закладів вищої освіти та наукових організацій як з України, так і з-за кордону, фахівці у галузі туризму, готельно-ресторанної справи, представники профільних державних установ та органів місцевого самоврядування, активісти та громадські діячі, а також молоді вчені.

Для студентів, аспірантів, докторантів, учителів, викладачів та науковців туристичних, географічних, економічних спеціальностей, а також спеціалістів, які вивчають проблеми туризмознавства, туропереїтингу, географії туризму, готельно-ресторанного бізнесу.

УДК 821.161.2-32